

Crkve se diže svijet koji ne viče: vi niste kršćani, već: vi niste pravi kršćani! U tom je čvor. Kad bismo ga riješili, ne bismo imali teškoća, barem ne ovakvih.

Crkva mora biti svjedokinja evanđelja: u jedinstvu i autoritetu, u promicanju slobode djece Božje, u kontemplaciji i ljubavi. Potrebno je sve sjediniti. Na tom moramo svi zajedno raditi.

U ovom razgovoru osjećaju se problemi s jedne i s druge strane... Jedni i drugi trebaju se ispraviti. Oni u Kuriji i oni izvan kurije. Moramo postati pravi kršćani, a onda neće biti toliko problema! Onda će biti teškoće lakše — osobito ako počnemo od sebe!

J. Kribl

NORA VON WYDENBRUCK: Mudrost Terezije Velike, prijevod, Kršćanska sadašnjost, Metanoja 17—18, str. 9—85. Zagreb 1970.

Svetica 16. stoljeća, Španjolka, kćerka pobožnih roditelja, plemenitog podrijetla, lijepa žena koja veću ljepotu gleda u Bogu. Izgleda da je 21 XI 1536. ušla u samostan u Avili, koji u to vrijeme ima više smisla za sve nego za Boga. Njezinu požrtvornost u samostanu tumačili su kao nastojanje da se sv. di... Razboljela se, otišla kući, pa nekoj nadriliječnici, koja joj je skoro skončala život. Posjeti na putu strica u Hortigozi. On joj daje knjigu »Treći abecedarij« koja ju je uvela u razmatranje, udublјivanje u Bogu. U Becedesu se susreće s mladim učenim svećenikom, ali »glumcem«. Moli za njegovo obraćenje. Bolest još uvijek traje, ali u to vrijeme razmatra o istinama o Bogu. Kad poozdravi, postaje joj ugodno »časkanje«, no osjeti da je s tim povezana i mlitavost u duhovnom napretku. Poučava oca o duhovnom životu, a sama ga ne izvršuje. Uz njegu oca u bolesti i sama se »nјeguje«.

Nagli preokret došao je u njezinoj 40. g. (1555) nad likom trpećega Krista. Upoznaje se sa sv. Franjom Borgijom i Petrom Alkantarskim.

To je potiče na jači duhovni život, no opaža i želju da izađe iz samostana i da počne izvan samostana pastoralno djelovati.

U jednom »časkanju« prijedlog Marije da Ocampo, pustopašne Terezijine nećakinje, da osnuje novi samostan poput srednjovjekovnih isposnika, duboko ju je zahvatio. Osigurale su novac... učeni su odbacivali zamisao... sveti su je pomagali. Sva se Avila usprotivila toj zamisli. U to vrijeme Terezija odlazi u Toledo gospođi Lujzi de la Cedra, najvećoj dami tadašnje Španjolske. Tu se nađe s karmelićankom Marijom od Isusa, koja svom dušom pristaje uz reformu. Ova hodočasti u Rim i dobiva dozvolu. Ipak nije išlo lako... U lipnju 1562, dobivši dozvolu od ispovjednika, vrati se u Avilu i u potpunosti tajnosti osnuje samostan »San Jose de Avila«. Tu uzme Terezija de Ahumada ime T. od Isusa. S njom su bile još dvije sirote sestre. Kod toga su bili prisutni sv. Petar Alkantarski, o. Ibanez, dominikanac, i o. Baltarazas, isusovac. Avilski samostan »Utjelovljenja«, u kome je Terezija prije bila, strašno reagira, no Terezija se borila za svoje ostvarenje razborito i ustrajno. Kod novih sestara osobito pazi na bistrinu intelekta, koja je potrebna i za životnu orijentaciju i za nadogradnju milosti.

Osnivajući nove reformirane zajednice, imala je mnogo teškoća. Ustrajno je radila. Pa čak i na reformiranju muške grane karm. reda pošto se upoznala sa sv. Ivanom od Križa. Osnivala je samostane u Malagonu, Durvelu, Toledu, Pastrani, Salamanki, Albi de Tormes. Reformacija avilskog »Utjelovljenja« zadade joj mnogo teškoća. No uspije, i sama postade njegova upraviteljica. Sv. Ivan od Križa je ispovjednik reformiranih u Avili. Zatim je nastavila s osnivanjem u Segoviji, Veas, gdje se upoznala s veoma duhovnim i praktičnim o. Gracijanom. Korodba joj ostaje kamen kušnje a u Sevilji joj nadbiskup uskraćuje dozvolu za osnivanje! Doživljava teškoće zajedno sa sv. Ivanom od Križa zbog netrpeljivosti »calzadosa i descalzadosa« — obuvenih i neobuvenih. Iza smrti nuncija Ormaneta

dolazi njegov nasljednik Sege, koji Tereziju i njezine pristalice formalno progoni. Istom dozvolom Grgura XIII od 22. VI 1580, da se mogu odvojiti strogi od blagih, donosi u toj borbi olakšanje. Terezija umire 4. listopada 1582. Pokopana je u Albi, tijelo joj je preneseno u Avilu, pa opet u Albu.

Sve neprilike svetičine pratila je misao koja je tražila proboj iz materijalnog života i svijesti u život trojedinog Boga.

Prijelaz iz vremena u vječnost pokazuju nam mistici. To upravo pokazuje i sv. Terezija Avilska, čiju mistiku, kao uostalom mistiku svih mistika, treba razlikovati od mističizma i mističara koji su vezani na okultne pojave, a ne na mistično doživljavanje Boga. To često ne razlikuju ni učeni ljudi, a među njima ni Thomas Mann.

Sv. Terezija svojim spisima pokazuje mistični put do Boga, svoje doživljavanje. Terezijinih sedam prebivališta ili sedam stanova ilustriraju nam duboke doživljaje njezine mistične duše. Ona veli: ljudska je duša dvorac unutra prekrasno ukrašen. U nj se može ući samo molitvom, bilo misaonom bilo molitvom riječi. Da se uđe u drugi stan, treba svladati zapreku tijela. S poniznošću koja nam nameće žrtvu moguće je ući u treći stan. Tu je potreban duhovni vođa, koji će nam pomoći na tom području. Četvrti je stan stan mističnih milosti. Terezija razlikuje ovdje: oratio recollectionis i quietis. U prvoj molitvi kao da se duša nalazi podaleko i kao bunar u koji voda dotiče cijevima. Oratio quietis je bunar na izvorima Božjih milosti. U tim časovima razum je u pozadini. Osjeća se djelovanje volje koja surađuje. U odnosu na to treba se čuvati autosuggestivnih pojava i simptoma histeričkog mističizma. Peti je stan oratio unionis. Duša živi uistinu u Bogu i to preko ljubavi prema Bogu, a samo je u tom smislu moguća i ljubav prema bližnjemu. Šesti je stan iza svih patnji koje duša doživljava u svojim iskušenjima. Muka napušta dušu, ali je opet hvata: u tom stanju mistici su svjedoci tjelesnih viđenja (uskrsnuli Spasitelj), no svetica tvrdi da to nikad nije imala.

Zatim predodžba viđenja (DA 7. 55. Stjepan i otvoreno nebo). To je sasvim nešto drugo od melankolije, histerije. Terezija spominje »let duha« lebđenje, što može biti i predmet parapsihologije, ali s tom razlikom da se subjekt toga ne sjeća, dok se mistik svega sjeća.

Sedmi je stan prikazan tzv. »duhovnim vjenčanjem«, u kojem moći duše postaju tako beskrajno proširene da ulaze u tajnu objave života Presv. Trojstva. U tom stanju čovjekova duša postaje tako aktivna da bi u svemu htjela služiti Bogu. Duša spoznaje kako je ugodno služiti Raspetome, kojega toliki preziru, a koji pribavlja sav milosni život.

Svetica u svim navedenim doživljajima upozorava na posvemašnji sklad, a time i na smisao svake mistike.

Ova će knjižica izvrsno poslužiti za upoznavanje pravog mističnog života, koji ne znamo dovoljno cijeniti upravo zato jer se nalazimo daleko od njega.

J. Kribl

DANIJELO DRAGOJEVIĆ: O Veronici, Belzebubu i kucanju na neizvjesna vrata. Zagreb 1970. Biblioteka Kolo.

U ovoj knjizi sabrani članci — eseji Dragojevića, koje je napisao u razdoblju od zadnjih trinaestak godina — pokazuju istančano reagiranje umjetničke duše na zbijanja oko nas povezana s umjetničkim stvaranjem. Možemo reći da Dragojević hoće u svim zbijanjima pronaći ono ljudsko, vrijedno!

Angažiranost pisca stavio je Dragojević u dinamizam prikazan Veronikinim rupcem: da se je to moglo uzbljiti, bio je potreban Krist koji pati i istinska povezanost Veronike u toj mucu.

Takvo angažiranje svakako je vrijednije od revolucije, koja ima svojih značajnih obilježja, ali daleko više mržnje i grijeha, koji nastavljaju svoje djelovanje daleko poslije revolucije. Mi bismo, međutim, morali misliti — i to uvijek — na